

Παναγιώτης Μαυροειδής

Σε ότι αφορά τις επιπτώσεις της λεγόμενης “μνημονιακής εποχής”, η συζήτηση συνήθως επικεντρώνεται στην άγρια **λιτότητα**.

Πρόκειται για μία μόνο όψη της αντεργατικής καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης που είναι σε εξέλιξη στην Ελλάδα.

Η αναφορά μόνο στην καθοδική πορεία των ονομαστικών μισθών και ημερομισθίων για τους εργαζόμενους σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, δίνει μια εικόνα, αλλά όχι τη συνολική έκταση της οικονομικής απώλειας για την εργατική τάξη.

Ας πάρουμε μια εργατική οικογένεια. Το συνολικό της εισόδημα, διαμορφώνουν **τρεις παράγοντες**:

- Ο αριθμός όσων εργάζονται ή παίρνουν σύνταξη,
- Το ύψος των μισθών ή συντάξεων και
- Οι επιστροφές εισοδήματος προς το κράτος μέσω φορολογικών, ασφαλιστικών ή άλλων κρατήσεων και πληρωμών.

Τα **αντεργατικά προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής**, έχουν μεταβάλει ουσιαστικά και τα τρία αυτά μεγέθη. Συνακόλουθα, μια αντεπίθεση των εργατικών αγώνων, μετά και την ανάδειξη μιας κυβέρνησης που μίλησε στο όνομα της κατάργησης των μνημονίων, θα έδινε πραγματική υπόσταση σε μια άμεση βελτίωση της θέσης των

εργαζομένων, στο βαθμό που θα στόχευε και θα επέβαλλε την αναίρεση των αντεργατικών τομών και στα τρία πεδία.

Αυτό (ενδεικτικά) σημαίνει:

1. Δουλειά τώρα και με όλα τα δικαιώματα

Είναι ο πλέον κρίσιμος παράγοντας. Φυσικά δεν μπορούν να κριθούν τα πάντα σε μία μέρα, αλλά το ζητούμενο είναι η **κατεύθυνση** που θα αναζητηθεί λύση. Κατά βάση, σε βάθος χρόνου, **εδώ** θα κριθεί σκληρά και η κυβέρνηση. Η γνωστή λογική της συντριβής της θέσης των εργαζομένων (αμοιβές, δικαιώματα) για να έρθουν οι επενδυτές με την μετατροπή της χώρας σε μια απέραντη ειδική οικονομική ζώνη, έχει ηττηθεί, αλλά δεν έχει φύγει από την ατζέντα ούτε αυτής της κυβέρνησης. Η πρώτη προτεραιότητά της ωστόσο, φαίνεται να είναι η διεύρυνση και γενίκευση της εκ περιτροπής και προσωρινής εργασίας, κυρίως σε διάφορους κοινωνικούς τομείς παρά στην καθ' αυτό παραγωγική σφαίρα. Με πόρους ΕΣΠΑ και με κάποια αύξηση της διάρκειας απασχόλησης. Μεσο-μακροπρόθεσμα, αυτή η πολιτική δεν αποτελεί απάντηση. Ούτε μπορεί να καλύψει τους 1,3 εκ. ανέργους, ούτε εξασφαλίζει πόρους από πραγματική παραγωγή και φορολόγηση πλούτου για τη χρηματοδότησή της, ούτε απαντά στο καθοριστικό ζήτημα της σταθερής και αξιοπρεπούς εργασίας. Αντίθετα, αναπαράγει τις συνθήκες αιχμαλωσίας, αβεβαιότητας και εργασιακής δουλείας και εκμετάλλευσης. Ανάταξη του προβλήματος της ανεργίας, δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς **δημόσιες επενδύσεις, με εθνικοποιημένους τους βασικούς τομείς της οικονομίας και χρηματοδότηση από κρατικές τράπεζες**, κατεύθυνση που συγκρούεται βέβαια με το ευρώ και τη δικτατορία της ευρωζώνης και του κεφαλαίου στην Ελλάδα που θέλουν να λύνουν και να δένουν.

2. Πάλη για αυξήσεις στους μισθούς, τα μεροκάματα και τις συντάξεις

Το οικονομικό ζήτημα πρέπει να αποτελέσει άμεσο άξονα των εργατικών διεκδικήσεων, έχοντας πάντα κατά νου τη σημερινή πραγματικότητα της θάλασσας ανεργίας και της μαζικής έκτασης της αποσπασματικής απασχόλησης και την πάλη εναντίον τους. Όμως, αυτό εμείς το βλέπουμε **με αντίθετη ματιά** από αυτή των κυβερνώντων: Η ανεργία για αυτούς είναι η δικαιολογία για χαμηλούς μισθούς, ενώ η μερική και φθηνή εκ περιτροπής απασχόληση είναι -δήθεν- η είσοδος στην εργασία και η προσωρινή ανακύκλωση της ανεργίας. Αντίθετα, ένα αγωνιστικό εργατικό πρόγραμμα διεκδικήσεων, συνδυάζει την απαίτηση για (γενική και για όλους) **αύξηση μισθών, ημερομισθίων, συντάξεων**, με το αίτημα για **αυξημένο επίδομα και σε όλους τους ανέργους**, αλλά και με την **άμεση**

προσαύξηση αμοιβής σε κάθε μορφή κομματιασμένης εργασίας, ακριβώς σε αντιστάθμισμα της μη πληρότητάς της. Μόνο αυτός ο συνδυασμός των οικονομικών αιτημάτων απαντάει, αφενός στην πραγματική **οικονομική βελτίωση της θέσης μιας εργατικής οικογένειας** και αφετέρου στην **πολιτική και διαπραγματευτική ισχυροποίηση της θέσης της εργατικής τάξης** και ειδικά των επισφαλών τμημάτων της (άνεργοι, μερικά και περιστασιακά απασχολούμενοι, συμβασιούχοι κλπ). Έξω από αυτό, με λογικές τύπου ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ ή άλλες, η λιτότητα θα μένει στη θέση της, την ίδια στιγμή που θα αναπαράγονται λογικές εμφυλίου πολέμου μέσα στους εργαζόμενους, ο γνωστός “κοινωνικός αυτοματισμός”.

3. Άμεση μείωση των ροών από τους εργαζόμενους προς το κράτος.

Προφανώς δεν παίζει ρόλο μόνο “τι παίρνεις”, αλλά και “τι δίνεις”. Πρέπει να μειωθεί δραστικά τόσο η άμεση φορολογία για τους μισθούς όσο και η έμμεση. Το **αφορολόγητο** των 12.000 ευρώ, ειδικά για τους μισθωτούς δεν θα σημάνει κάτι ουσιαστικό καθότι με το σύστημα των αποδείξεων, υπήρχε αφορολόγητο ως τις 9.500 ευρώ. Ουσιαστική ανακούφιση θα ήταν μετρήσιμη σε μια τάξη μεγέθους κοντά στο διπλάσιο αυτού του ορίου. Ίσως ακόμη πιο σημαντική είναι η διεκδίκηση για **μείωση του ΦΠΑ** που είναι η κύρια μορφή έμμεσων φόρων, με κατάργηση του στα είδη βασικής ανάγκης. Εδώ όμως εντάσσονται και οι διεκδικήσεις για δραστικά **μειωμένα τιμολόγια σε ενέργεια, νερό** και άλλα βασικά δημόσια αγαθά, η μείωση των εισιτηρίων, μα και των άμεσων ή έμμεσων δαπανών των εργαζομένων για παιδεία, υγεία, ασφαλιστικό σύστημα. Αίτημα πρώτης γραμμής είναι και η **κατάργηση της λεγόμενης Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης** (1% έως και 3% στους μισθούς!) Εννοείται ότι οι διεκδικήσεις αυτές συγκρούονται ευθέως με το μνημονιακό κεκτημένο και ειδικά με τη **δημοσιονομική αθλιότητα του “πλεονάσματος”**. Μα η ανατροπή του, είναι ακριβώς το ζητούμενο! Η διατήρησή του τοποθετεί την κυβέρνηση αντικειμενικά ΑΠΕΝΑΝΤΙ από τις εργατικές και κοινωνικές ανάγκες και πρέπει να προετοιμαζόμαστε για αυτό.

Υπάρχει όμως κάτι ακόμη πολύ σημαντικό που πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο προσοχής: Η νέα υποβαθμισμένη οικονομική θέση των εργαζομένων, πρέπει να συνεκτιμηθεί σε σχέση με την **μεταβολή της συνολικής διαπραγματευτικής θέσης της απέναντι στους εργοδότες**, που σχετίζεται με την αντιδραστική αναδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων.

Θα αναφερθούμε εδώ μόνο στην μορφή/διάρκεια των συμβάσεων εργασίας. Τα απολογιστικά στοιχεία του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (ΣΕΠΕ) για το 2012, μας δείχνουν τη μεγάλη ανατροπή που έχει γίνει.

Η εκτίναξη της ανεργίας και η επιβολή της λιτότητας, έχει περπατήσει μαζί, αφενός με τη **δραματική μείωση των νέων προσλήψεων με συμβάσεις πλήρους απασχόλησης**, και αφετέρου με την **μετατροπή παλιών συμβάσεων πλήρους απασχόλησης σε συμβάσεις μερικής απασχόλησης**.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΣΕΠΕ, οι νέες προσλήψεις με συμβάσεις πλήρους απασχόλησης, μειώθηκαν κατά 161 χιλιάδες το 2010, κατά 126 χιλιάδες το 2011 και κατά 85 χιλιάδες το 2012 ή εναλλακτικά την τριετία 2010-2012 οι νέες προσλήψεις πλήρους απασχόλησης από σχεδόν 750.000 μειώθηκαν στο ήμισυ. Μικρό (και αναμενόμενο) αντίβαρο σε αυτές τις μειώσεις υπήρξε η αύξηση των νέων συμβάσεων μερικής απασχόλησης, στην τριετία 2010-2012 κατά 84 χιλιάδες, καθώς και των συμβάσεων εκ περιτροπής εργασίας κατά περίπου 25 χιλιάδες την ίδια τριετία.

Την ίδια τριετία 2010-2012, έγιναν περίπου 100 χιλιάδες **μετατροπές συμβάσεων πλήρους σε μερικής και σχεδόν 70 χιλιάδες σε εκ περιτροπής!**

Πίνακας 1 Νέες συμβάσεις εργασίας και μετατροπές υφιστάμενων συμβάσεων

(αριθμός συμβάσεων σε χιλιάδες)

	2009	2010	2011	2012
Νέες συμβάσεις για νέες προσλήψεις:				
Συμβάσεις πλήρους απασχόλησης	746,9	586,3	460,7	375,8
Συμβάσεις μερικής απασχόλησης	157,7	229,0	233,6	242
Συμβάσεις εκ περιτροπής εργασίας	40,5	60,7	68,3	66,6
Συμβάσεις έργου ή παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών	35,5	16,5	4,3	3,0
Παραγωγή φασόν και ανά μονάδα εργασίας	2,0	0,6	0,2	0,9
Μετατροπή συμβάσεων πλήρους απασχόλησης σε:				
Μερικής απασχόλησης	12,2	18,7	32,4	49,6
Εκ περιτροπής με συμφωνία εργαζομένου	4,1	6,5	19,1	21,5
Εκ περιτροπής μονομερώς	0,6	1,0	7,4	13,4

Πηγή: ΣΕΠΕ, Έκθεση Πεπραγμένων 2012.

ούν στο Δεκέμβριο του 2012. Στα επόμενα δύο χρόνια συνεχίστηκε και γενικεύτηκε η ίδια

τάση.

Πρόσφατα ο ημερήσιος τύπος γέμισε με δημοσιεύματα για κύμα μετατροπής συμβάσεων πλήρους απασχόλησης σε ατομικές συμβάσεις μερικής απασχόλησης, προφανώς ως προληπτικό μέτρο των εργοδοτών απέναντι στην προοπτική για άνοδο του κατώτατου μισθού στα 751 ευρώ (αν και όποτε...). Τι πιο καθαρή απόδειξη πως το μέτρο, ακόμη και αν προωθηθεί, δε θα σημαίνει κάτι, αν παράλληλα δεν ξηλωθεί όλο το πλαίσιο της δομικής μεταρρύθμισης της ΕΕ για ελαστικότητα της εργασίας, στην οποία δεσμεύεται εκ νέου η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ;

Οι διεκδικήσεις γύρω από την επαναφορά των συλλογικών συμβάσεων, πρέπει να συνοδεύονται από ειδικές πρόνοιες για την ανατροπή αυτού του άθλιου καθεστώτος των συμβάσεων εργασίας που δένουν χειροπόδαρα τους εργαζόμενους.

Η αγωνιστική ταξική πτέρυγα στο εργατικό κίνημα (όχι μόνο στο υπάρχον συνδικαλιστικό), οφείλει να ανοίξει την παραπάνω συζήτηση, αντιπαλεύοντας σταθερά λογικές αναμονής, ανάθεσης και κυβερνητικού συνδικαλισμού.

Ο στόχος είναι τριπλός:

Οργάνωση, αγώνας, αντεπίθεση για την ανατροπή της εργατικής γενοκτονίας.

Ραχοκοκαλιά υλοποίησης μπορεί να αποτελέσει μια ισχυρή **αγωνιστική ταξική πτέρυγα αντικαπιταλιστικού προσανατολισμού στο εργατικό κίνημα**, που θα ενεργοποιεί και θα στρατεύει με ένα ενιαίο τρόπο το πολύμορφο δυναμικό των συσπειρώσεων και παρεμβάσεων. Πρώτος σταθμός, **η επανασύσταση ενός νέου μαζικού συντονισμού πρωτοβάθμιων σωματείων**, ανοιχτού στη συμμετοχή και επιτροπών αγώνα και πρωτοπόρων εργαζομένων και άνεργων που αναδεικνύονται μέσα στις εργατικές μάχες που είναι ήδη σε εξέλιξη.